

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Кінця не видно: рекордне погіршення споживчих настроїв триває

Україна зустріла 2009 рік небаченим досі погіршенням споживчих настроїв унаслідок поширення кризових явищ в економіці країни. У січні 2009 року значення індексу споживчих настроїв (ІСН) скоротилося на 12,1 пункту проти грудня 2008 року та становило 41,8 – новий рекорд абсолютного мінімуму за весь час спостережень. Таке значення індексу вказує на те, що більш як три чверті населення України налаштовані песимістично

Уже традиційною є негативна динаміка всіх складників ІСН, що спостерігалася і на початку 2009 року. Особливістю результатів січневого опитування стало те, що економічні очікування громадян України виявилися кращими за оцінки поточного становища. Так, індекс поточного становища (ІПС) упав на 15,5 пункту до значення 40,4, тимчасом як індекс економічних очікувань (ІЕО) – лише на 9,8 пункту до значення 42,8. Загалом це означає, що люди схильні оцінювати поточну економічну ситуацію негативніше, аніж майбутню. Тобто у сприйнятті великої частини населення криза вже сягнула свого піку і надалі очікується поступове поліпшення економічної ситуації.

Найбільшого скорочення серед усіх складників ІСН у січні 2009 року зазнав індекс поточного особистого матеріального становища (х1), значення якого впало на 16,2 пункту до 34,5. Отже, матеріальне становище переважної більшості громадян України останнім часом суттєво погіршилося. Не менш переконливим виявилася

зменшення схильності до споживання, адже на початку 2009 року значення відповідного індексу х5 скоротилося на 14,9 пункту до 46,3. Відповідно, більш як дві третини опитаних уже не виявляють готовності до здійснення великих купівель. Це може сигналізувати про поступове виснаження заощаджень, зроблених українцями у період економічного зростання.

Індекс очікуваних змін особистого матеріального становища (х2) у січні 2009 року зменшився на 13,6 пункту до значення 38,8. Тобто громадяни України оцінюють власні фінансові перспективи надзвичайно песимістично. Не відрізнялися оптимізмом й очікування українців щодо подальшого розвитку економіки країни. Так, індекс очікуваного розвитку економіки країни впродовж найближчого року (х3) впав на 8,3 пункту до значення 32,7, а індекс очікуваного розвитку економіки країни впродовж найближчих п'яти років (х4) – на 7,5 пункту до значення 56,8.

Досить показовим є незначне поліпшення очікувань громадян України

щодо динаміки безробіття. На початку 2009 року значення відповідного індексу (ІОДБ) зменшилося на 0,6 пункту та становило 164,6. Попри те, що таке значення є одним з найвищих за всі вісім років спостережень, навіть таке незначне його зростання, як у січні 2009 року, може означати, що українці очікують радше на поступову стабілізацію економічної ситуації, аніж на суттєве її погіршення в найближчому майбутньому.

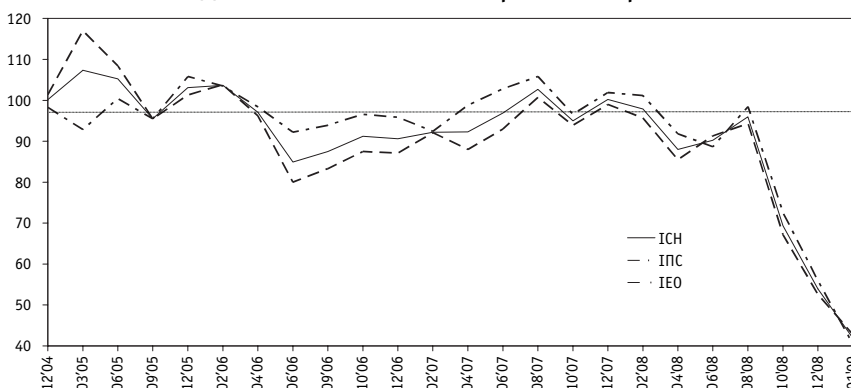
Значення індексу інфляційних очікувань (ІІО) на початку 2009 року зросло на 2,5 пункту і становило 186,2. Такі незначні коливання інфляційних очікувань можна пояснити протилежними впливами різних чинників, що взаємно компенсуються. З одного боку, тривала девальвація та непевні перспективи національної валюти зумовлюють прискорення інфляції. З іншого – подальше скорочення попиту на більшість товарних категорій зменшує інфляційний тиск на економіку країни. Проте в січні 2009 року вплив знецінення гривні щодо вільно конвертованих валют виявився сильнішим і призвів до зростання інфляційних очікувань. ■

“Споживчі настрої” – це дослідження очікувань домашніх господарств та їхньої оцінки поточного стану економіки і свого добробуту, яке є спільним проектом МЦПД і компанії GfK Ukraine.

Індекс споживчих настроїв (ІСН) є провідним показником оцінки тенденцій на споживчому ринку, який використовують у всьому світі. Цей показник є основним індикатором для планування в компаніях, що продають товари і послуги населенню.

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до редактора публікації Максима Бороди за телефоном (044) 484-44-00 чи електронною поштою mboroda@icps.kiev.ua.

Індекс споживчих настроїв в Україні

Джерела: GfK Ukraine, Міжнародний центр перспективних досліджень

Укладання нової суспільної угоди як вихід з кризи

Україна не скористалася можливостями, створеними Помаранчевою революцією: швидкого соціального оновлення, потрібних політичних та економічних реформ так і не відбулося – пише у своїй статті для “Української правди” директор програм політичного аналізу та безпеки МЦПД Віктор Чумак. Нині на тлі протистояння політиків Україна стала однією з країн, по яких найтяжче вдарила світова економічна криза. На думку Віктора Чумака, громадяни України, яким не байдужа доля держави, мають започаткувати процес укладання нової суспільної угоди

Політична боротьба “на знищення” виснажує країну

Закладені конституційною реформою вади в системі взаємовідносин між Президентом, урядом і Верховною Радою призвели до постійної політичної кризи. В умовах триваючої виборчої кампанії політичні сили орієнтовані на конфронтацію, а не на співпрацю. Як результат, замість демократичної системи врядування – демократичний хаос, державна машина не функціонує, судовій і правоохоронній системам не довіряють громадяни, а нові вибори стають єдиним можливим несилосим варіантом виходу з конфлікту.

У довгостроковій перспективі всі учасники конфлікту програють, адже жодна з партій не може втілити у життя свої передвиборчі обіцянки. В умовах економічної кризи така політична система веде країну до катастрофи.

Партії консервують наявну політичну ситуацію

З-поміж усіх парламентських партій існує певна “кругова порука”: жодна з них не лобіюватиме кроки, які зможуть демократизувати політичну систему і відновити зв’язок між партіями і виборцями. Навпаки, політичним лідерам вигідні, а отже й далі триватимуть, такі явища, як закриті партійні списки і купівля місць у цих списках, імперативний мандат у його наявному вигляді, який робить депутата маріонеткою в руках лідера, а не відповідальним перед виборцем, прихід до парламенту депутатів “без облич” (секретарів, водіїв тощо).

Популістські гасла партій перешкоджають змінам

Популізм став ідеологічною платформою кожної великої сили. У передвиборчих

кампаніях політики орієнтуються переважно на людей, яким від держави потрібні лише пенсії, зарплати, безплатні квартири та ін.

Люди, які самі здатні заробити на своє життя і вимагають від держави не подачок, а якісних послуг, справедливого суду, чесних правоохоронців, сприятливого середовища для бізнесу – всього того, задля чого власне і створювалася держава, – і далі перебувають на периферії уваги політиків і суспільства.

Популізм, за який люди готові голосувати на кожних чергових і позачергових виборах, – головна перешкода до реальних змін.

Держава має відповідати сучасним викликам

Єдиний вихід – збудувати державу, яка відповідала б сучасним і майбутнім цивілізаційним викликам, захищала громадян і задовольняла всі їхні потреби та інтереси.

Для цього потрібно усвідомити себе громадянами – суб’єктами державотворення, укласти між собою угоду про принципи взаємодії та взаєморозвитку, засади, на яких має бути відтворена українська державність.

Громадяни України, яким не байдужа доля держави, мають започаткувати процес укладання нової суспільної угоди задля розбудови нової держави – держави українського народу. Ця суспільна угода стане підґрунтям нової Конституції України, що її прийме спеціально обраний громадянами орган – Установчі збори (Конституційна асамблея).

Установчі збори є наслідком проведення кампанії установчого процесу – збирання підписів громадян під текстом суспільної угоди та водночас їх реєстрацією як виборців для виборів в Установчі збори.

Такі установчі збори, або конституанти, давно відомі у світовій практиці. Народи різних країн використовували цей механізм державотворення в зламні для себе часи, коли треба було перезавантажувати державу.

Установчі збори в Італії 1946 року закріпили в Конституції країни ліквідацію монархії. У Португалії 1976 року – падіння диктатури Каєтану-Салазара. Конституції, ухвалені конституантами Естонії (1990–1992) та Намібії (1990), закріпили проголошення незалежності, Болгарії (1991) та Румунії (1991–1992) – падіння комуністичних режимів, Південно-Африканської Республіки (1994–1996) – ліквідацію режиму апартеїду.

Непал перебуває в процесі ліквідації монархії, а закріпити його результати покликана нова Конституція, ухвалена Конституційною асамблеєю.

У разі підписання цієї угоди більшістю громадян України, які мають активне виборче право, та за залучення у законний і прозорий спосіб коштів можна буде провести вибори до Установчих зборів із залученням представників усіх міжнародних організацій для визнання процесу створення Установчих зборів як легітимного акту народного державотворення.

Ми зможемо в разі проведення таких виборів зобов’язати всі владні інституції визнати Установчі збори єдиним легітимним органом у державі, на який буде покладено розроблення тексту нової Конституції України, законодавства про вибори представників народу до представницьких органів, законодавства, що визначить можливість існування незалежної самоврядної територіальної громади та справедливого, неупередженого судочинства.

Упродовж року після ухвалення нової Конституції та законодавства про вибори ми зможемо провести вибори в представницькі органи всіх рівнів за прозорими демократичними процедурами та стандартами, що дасть змогу привести до влади не політичні бізнес-корпорації, а політиків, які будуть відповідальні та підзвітні перед своїми виборцями. ■

Повна версія статті на сайті: <http://pravda.com.ua/>.

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до директора програм політичного аналізу та безпеки МЦПД Віктора Чумака за телефоном (044) 484-44-00 чи електронною поштою vchumak@icps.kiev.ua.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеним до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу marketing@icps.kiev.ua, тел. (044) 484-44-10, факс (044) 484-44-02. Архів **вісника центру** зберігається за адресою <http://icps.com.ua/publications/nl.html>. Редактор **вісника центру** Ольга Львова (olvova@icps.kiev.ua), тел. (044) 484-4400. Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.